МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

СИЛАБУС КУРСУ
«ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 Середня освіта
предметної спеціальності А4.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література»)

2025 рік вступу

Рік навчання: IV
Семестри: VII
Кількість кредитів: 12
Загальна кількість годин - 360

м. Глухів – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Значення педагогічної практики важливе особливо тепер, коли зросли вимоги до викладання української мови, української та зарубіжної літератури в сучасній школі у зв'язку з оновленим Державним стандартом базової середньої освіти, Концепцією «Нова українська школа», новими Програмами Міністерства освіти і науки України, з вимогами «Концепції інтенсивного навчання мови», «Концепції мовної освіти в Україні», «Концепції навчання державної мови в школах України», «Концепції літературної освіти», які приділяють головну увагу мовленнєвому та літературному розвиткові здобувачів освіти.

Мета педагогічної практики студентів-філологів передбачає: оволодіння сучасними формами, методами, прийомами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи в різних типах загальноосвітніх і середніх спеціальних навчальних закладах; поглиблення та закріплення теоретичних знань, здобутих в університеті; розвиток у студентів креативних умінь, творчої ініціативи, реалізації особистісного навчання учнів; впровадження комунікативно-функціонального підходу в процесі проведення уроків із використанням сучасних технологій і методик активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти; розвиток науково-дослідних умінь з подальшим їх застосуванням у вчительській роботі; формування компетентного педагога-фахівця, національно свідомого, духовно багатого, здатного до самоосвіти й самовдосконалення.

Основні завдання педагогічної практики

Навчальні:

1) забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін із реальним педагогічним процесом, використання їх у розв’язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань;
2) розвивати у практикантів вміння проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
3) формувати у студентів психологічну готовність до роботи в школі.

Наукові:

1) поглиблювати теоретичні знання здобувачів освіти з фахових дисциплін і на основі індивідуальних завдань вивчення передового педагогічного досвіду вчителів виробити творчий підхід до педагогічної діяльності;
2) набувати вмінь проводити наукові дослідження з використанням ефективних методів і методик педагогічних досліджень, а також умінь здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об’єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності, діяльності вчителів і колег-практикантів.

Виховні:

1) виховувати у студентів стійкий інтерес і любов до професії вчителя, прагнення до постійного професійного розвитку;
2) формувати в майбутніх учителів педагогічні вміння й навички, що сприяють розвиткові у них професійних якостей учителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
3) розвивати вміння здійснювати виховну роботу.

Професійні:

1) вивчати шкільну документацію: план роботи школи, особові справи учнів, щоденники, класні журнали, календарне планування вчителів-словесників;
2) проводити психолого-педагогічні спостереження за учнями класу, виявляти їхні вікові й індивідуальні особливості, рівень розвитку, рівень вихованості;
3) на основі знань педагогічної, психологічної наук, методик навчання фахових предметів здійснювати аналіз та узагальнення педагогічного досвіду вчителів школи;
4) розробляти перспективний і поточний плани роботи вчителя-предметника;
5) правильно визначати:

- типи уроків, їх організаційну структуру залежно від мети, змісту, вікових особливостей учнів та конкретних умов проведення уроків;

- організаційні форми, методи, прийоми й засоби проведення уроків у відповідності з дидактичними принципами навчання, враховуючи вікові, психологічні особливості учнів й конкретні умови навчання;
- навчальну, розвивальну й виховну мету уроків та позакласних предметних заходів, а також організаційні форми й методи їх проведення;
- раціонально добирати, а в разі необхідності, виготовляти роздавальний матеріал, наочність до уроків відповідно до їх пізнавальної мети;
- своєчасно й уміло застосовувати технічні засоби навчання, зокрема засоби мультимедіа для проведення уроків та позакласної роботи;
- стимулювати інтерес, активність учнів до засвоєння знань, розвивати їхню увагу, мислення, мовлення;
- здійснювати психолого-педагогічний аналіз уроків і позакласних заходів з предметів;
- самостійно вивчати передовий педагогічний досвід учителів, робити відповідні висновки, які розкривали б особливості професії вчителя, узагальнювати й використовувати його у своїй навчальній роботі в університеті (написання рефератів, доповідей, курсових та кваліфікаційних робіт).

У процесі педагогічної практики здійснюється:

- виховання в здобувачів освіти стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- закріплення, поглиблення та синтезування психолого-педагогічних, методичних і мовних знань у процесі їх використання для вирішення конкретних навчальних завдань;
- свідоме застосування студентами теорії навчання в практичній діяльності, усвідомлення її професійної значущості;
- формування та розвиток професійних умінь і навичок;
- розвиток у студентів уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- ознайомлення з сучасними досягненнями навчально-виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом;
- вироблення творчого підходу до педагогічної діяльності.

Критерієм якості проходження здобувачами вищої освіти виробничої педагогічної практики виступає низка компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії,бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

ЗК 8. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до генерування нових ідей, адаптації та дії в новій ситуації, ініціативності та підприємливості

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності, мотивувати здобувачів освіти, колег та батьків до досягнення спільної мети.

ЗК 11. Здатність до міжособистісної взаємодії, до роботи в команді та автономно, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати та поважати різноманітність та полікультурність.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні (у тому числі дистанційні) технології навчання.
ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури.
ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах освіти, практиці навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.
ФК 5. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.
ФК 6. Здатність орієнтуватися в літературному процесі України та інших країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури здобувачів освіти, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
ФК 7. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.
ФК 8. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з іноземної та державної мови), використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.
ФК 9. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмової формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти в процесі говоріння й підготовки творчих робіт.
ФК 10. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі з метою інтерпретації та порівняння мовних і літературних явищ, використання різних методів і методик аналізу тексту.
ФК 11. Здатністьефективновикористовуватинаявнітастворювати (за потреби) нові електронні освітні ресурси з метою удосконалення навчально-методичного забезпечення для проведення занять.
ФК 12. Здатність визначати і враховувати вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти під час аналізу особливостей сприйняття й засвоєння ними навчальної інформації.
ФК 13. Здатність усвідомлювати та поціновувати відчуття, почуття, емоції, потреби інших людей і систему сучасному глобалізованому світі.
ФК 14 Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (здобувачі освіти, учителі, батьки та ін.).
ФК 15. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.
ФК 16. Здатність прогнозувати ефективність і результативність освітнього процесу з метою планування та корекції навчальної діяльності здобувачів освіти, зокрема тих, які мають обмежені можливості, проектувати осередки навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням здоров'язбережувальних технологій.
ФК 18. Здатність до використання інновацій у професійній діяльності в галузі освітніх і лінгвістичних досліджень для проведення власного наукового дослідження, узагальнення й оприлюднення результатів розроблення актуальної проблеми (у науково-методичних виданнях, виступах тощо).
ФК 19. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

ФК 20. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмними результатами навчання (ПРН) для виробничої педагогічної практики є:

ПРН 1. Знає психолого-педагогічні засади організації освітнього процесу, закономірності розвитку та вікові особливості здобувачів освіти, зокрема тих, що мають обмежені можливості.

ПРН 2. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.

ПРН 6. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури, зарубіжної літератури для закладів освіти та практичні шляхи їх реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРН 7. Уміє творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 8. Уміє працювати з різними джерелами інформації (науковими, довідково-енциклопедичними, художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 9. Здатний до всебічного осмислення літературних процесів та літературознавчих концепцій, володіє методами літературознавчих досліджень, навичками інтерпретації та аналізу художніх творів.

ПРН 12. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та зарубіжної культури.

ПРН 14. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН 15. Використовує гуманістичний потенціал рідної й зарубіжної літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 16. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та іноземною мовою.

ПРН 17. Володіє методиками білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, дидактикою багатомовності та методикою паралельного вивчення споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.

ПРН 18. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітньо-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

ПРН 19. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.

ПРН 20. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН 21. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРН 22. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН 23. Організовує освітньо-виховний процес у закладах освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об’єднаннях).

ПРН 25. Здатний навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.
ПРН 26. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.
ПРН 27. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.
ПРН 28. Забезпечує охорону життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

Права та обов'язки студента-практиканта

У процесі проходження виробничої педагогічної практики **студент має право:**

- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації педагогічної практики, брати участь у конференціях і педагогічних нарадах;
- одержувати консультації вчителя, методиста, групового керівника з усіх питань проведення педагогічної практики;
- користуватися бібліотекою, навчальними та методичними кабінетами школи.

Під час виробничої педагогічної практики **студент зобов'язаний:**

- виконувати всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики;
- проводити свою діяльність відповідно до вимог Статуту школи, правил внутрішнього розпорядку;
- виконувати розпорядження адміністрації школи, вчителів, методистів і керівників педагогічної практики;
- ретельно готуватися до уроків і позаурочної роботи;
- вчасно й охайно вести документацію педагогічної практики;
- бути для учнів взірцем морально-етичних норм поведінки, мовленнєвої діяльності, інтелекту;
- бути організатором психологічного клімату та керівником в учнівському колективі.

Практика студентів-бакалаврів проходить у **5–9 класах** закладів загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів, які є базами для проходження практики. Для проведення навчальної та виховної роботи за класом закріплюється **один студент**.

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри української мови, літератури та методики навчання.

Виробнича педагогічна практика бакалаврів спрямована на забезпечення студентів комплексом навичок та вмінь, необхідних для здійснення всіх видів навчально-виховної роботи в основній школі.

До змісту **практичної діяльності** студента-практиканта як учителя української мови і літератури і зарубіжної літератури входить: **навчальна, позаурочна і дослідницька робота**.

1. Навчальна робота

Зміст навчальної роботи здобувача освіти під час педагогічної практики складається з таких видів діяльності:

- ознайомлення із специфікою роботи закладу загальної середньої освіти, зустріч з директором, його заступниками;
- відвідування уроків учителів-предметників у своїх класах, ознайомлення з методикою проведення уроків, вивчення учнів;
- ознайомлення з кабінетами, шкільною бібліотекою, вивчення їх фондів;
- складання календарно-тематичного плану уроків на основі планів учителів;
- планування окремих пробних та залікових уроків з окреслених предметів спільно з учителями та методистами-предметниками або спираючись на їх консультації;

- проведення уроків та їх самоаналіз;
- відвідування уроків учителів та студентів-практикантів;
- проведення аналізу відвіданих уроків;
- виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу;
- перевірка зошитів учнів; проведення додаткових індивідуальних занять;
- участь у роботі методичних об'єднань учителів української мови, української літератури, зарубіжної літератури, у семінарах, у засіданнях педагогічної ради школи, у підсумкових конференціях з педпрактики.

2. Позакласна робота

Зміст позакласної роботи студента-практиканта з української мови, української та зарубіжної літератур складається з таких компонентів:

- спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;
- планування окремих видів групових та масових форм роботи, які відповідають особливостям навчання в основній школі, спільно з методистом (учителем) або з опорою на готові зразки;
- підготовка та проведення запланованої позакласної роботи;
- відвідування позакласних заходів студентів-практикантів та їх аналіз;
- вивчення системи роботи вчителів української мови, української літератури, зарубіжної літератури, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до виучуваних предметів;
- оволодіння вміннями виховання учнів на уроці мовно-літературними засобами;
- опанування знаннями та вміннями з питань підготовки та проведення позакласної роботи: мовно-літературних тижнів, вечорів, бесід, конференцій, диспутів, екскурсій; випуск стіннівок тощо.

3. Дослідницька робота

Зміст дослідницької роботи студента-практиканта складається з таких компонентів:

- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями;
- вивчення науково-методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;
- виступи на методичних семінарах;
- проведення спостережень з метою вивчення та узагальнення досвіду вчителів;
- проведення досліджень, необхідних для написання курсових робіт з методик навчання української мови, української та зарубіжної літератур.

Виробнича педагогічна практика здобувачів освіти включає **чотири етапи**:

- **підготовчий**,
- **початковий**,
- **проведення практики** (основний етап),
- **підсумки практики** (заключний етап).

Підготовка до проведення педагогічної практики розпочинається на лекційних та практичних заняттях з предметів літературознавчого та мовознавчого циклів: сучасної української літературної мови, культури мови, методик навчання української мови, літератури і зарубіжної літератури, стилістики, вступу до мовознавства, історичної граматики, діалектології, історії української і зарубіжної літератур, теорії літератури, усної народної творчості і літературного краєзнавства та предметів нелінгвістичного циклу (суміжних дисциплін): педагогіки, психології, безпеки життєдіяльності тощо.

Значне місце у фаховій підготовці студентів-практикантів належить курсам методик навчання української мови, української літератури, зарубіжної літератури, які охоплюють широке коло питань психологічних та педагогічних основ навчання. Глибокі знання методик дають можливість пізнати студентам дидактичні принципи науковості й

доступності виучуваного матеріалу, систематичності й послідовності в навчанні, зв’язку теорії з практикою, свідомості й активності, наочності, наступності й перспективності та міцності засвоєння знань; дають можливість простежити взаємозв'язок і взаємозумовленість мовно-літературних явищ, виявити закономірності у розвитку мови і літератури та з'ясувати причини відхилень, викликані іншими чинниками.

Важливим етапом у підготовці студентів до педпрактики є вивчення й аналіз чинних програм і підручників та дидактичної літератури з основного фаху, а також огляд статей у фахових журналах і газетах тощо.

Під час педагогічної практики студенти повинні усвідомити, що урок є основною формою організації навчально-виховного процесу; з'ясувати значення типізації уроків у системі занять; вивчити структурні елементи уроку, самостійно складати конспекти уроків різних типів; навчитися добирати дидактичний матеріал та урізноманітнювати види вправ.

● **На початковому** (пропедевтичному) **етапі виробничої педагогічної практики**, що триває **один тиждень**, студент-практикант здійснює таку роботу:

1. Бере участь у настановній конференції в університеті, на якій з'ясовується мета й завдання навчально-залікової педпрактики.
2. Знайомиться зі школою, класом, вивчає календарно-тематичні плани вчителів-предметників, класний журнал, розклад уроків та інші документи.
3. Відвідує уроки, позакласні заходи вчителів-словесників та уроки кращих учителів інших предметів у закріпленому класі.
4. Складає календарно-тематичний план пробних та залікових уроків.
5. Укладає чернетки поурочних планів, окреслює контури поурочних планів майбутніх залікових уроків.
6. Проконсультувавшись з учителем, дає пробні уроки з української мови, української та зарубіжної літератур.
7. Визначає тематику і форми проведення позакласних заходів за фахом (на вибір).
8. Знайомиться з методичною літературою, яку повинен опрацювати за час практики, із змістом і формою звітності за педпрактику.
9. Знайомиться з роботою шкільного методичного об’єднання вчителів української мови та літератури, проблемами, над якими працюють учителі-словесники.

● На **основному (навчально-практичному) етапі виробничої педагогічної практики** студент-практикант здійснює таку діяльність:

1. Продовжує проводити пробні уроки.
2. Відвідує уроки та позакласні заходи вчителів-предметників у закріпленому класі та в інших класах.
3. Робить повний аналіз уроку, проведеного вчителем.
4. Відвідує уроки та позакласні заходи студентів-практикантів згідно з розкладом відвідувань та взаємовідвідувань і бере участь у їх аналізі.
5. Готується до проведення залікових уроків з української мови, української літератури, зарубіжної літератури: отримує по дві консультації в учителя та методиста-предметника, подає для аналізу чернетки поурочних планів, складає розгорнуті конспекти залікових уроків, подає для затвердження методисту.
6. Проводить по три залікові уроки української мови та української літератури у закріпленому класі (один з них – нетрадиційний), два уроки – зарубіжної літератури.
7. Студент готує та проводить один позакласний захід з фахових дисциплін (на вибір), представляє сценарій проведення з обов’язковим списком використаної літератури.
8. Відвідує засідання мовознавчого гуртка, якщо таке відбувається.

Під час практики студент-практикант повинен:

- дати учням певне коло знань з української мови, української і зарубіжної літератури для набуття відповідних умінь та навичок;
- навчати школярів користуватися всіма виражальними засобами української мови;

- забезпечити засвоєння учнями орфоепічних, граматичних, орфографічних та пунктуаційних норм української літературної мови;
- удосконалювати вміння виразного читання художнього тексту, аналізувати літературні твори;
- формувати в учнів навички усного та писемного мовлення;
- виробляти міцні орфографічні та пунктуаційні навички;
- розвивати творче мислення учнів та формувати вміння самостійно поповнювати свої знання з предметів й удосконалювати культуру мовлення.

- **На підсумковому** (заключному) **етапі** виробничої педагогічної практики студент виконує таку роботу:

1. Готує звітні матеріали з педагогічної практики:

Звітні матеріали

Звітна документація студента-практиканта, що здається на кафедру педагогіки та менеджменту освіти протягом 3 днів після завершення практики:

1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи, який складається до кінця 1-го тижня практики і затверджується класним та груповим керівниками.
2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень.
3. Протокол та психолого-педагогічний аналіз одного уроку за фахом, проведеного вчителем чи студентом-практикантом.
4. Психолого-педагогічний аналіз виховного заходу.
5. План-конспект виховного заходу з оцінкою за проведення і підписом класного керівника.
6. Характеристика на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою та підписами вчителя-предметника, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи. За умови очної організації та проходження практики!
7. Звіт про роботу під час практики.

Звітна документація студента-практиканта, що здається на кафедру української мови, літератури та методики навчання протягом 3 днів після завершення практики:

1. Три конспекти проведених залікових уроків із української мови;
2. Три конспекти проведених залікових уроків із української літератури;
3. Два конспекти проведених залікових уроків із зарубіжної літератури;
4. Наочні посібники, дидактичний матеріал;
5. Аналіз відвіданого уроку української мови і літератури, зарубіжної літератури (один – на вибір), проведеного учителем;
6. Сценарій залікового позакласного заходу за фахом (на вибір).

У документацію з педпрактики студент обов'язково вкладає витяг з календарно-тематичного плану вчителя на період практики (за шість тижнів), де відмічає теми і дати проведених ним уроків, а також аркуш зі списком використаної літератури до уроків (перелік підручників, навчально-методичних матеріалів, статей фахових журналів тощо).

Звітна документація студента-практиканта, що здається психологові університету

1. Психолого-педагогічна характеристика на особистість учня.
3. Бере участь у підсумкових заходах з педагогічної практики: засіданнях педагогічної майстерні, "круглого столу", підсумковій конференції.

Основною формою контролю студентів за проходженням педагогічної практики є ***підсумкова конференція***, що проводиться через певний час по закінченні практики. У своїх виступах студенти аналізують позитивні й негативні сторони практики, цікаві знахідки передового досвіду педагогічного колективу школи, звертають увагу на забезпечення уроків роздавальним, ілюстративним матеріалом, на впровадження

інноваційних методів проведення уроків, виховних заходів, проведених учителями, студентами-практикантами.

Особлива увага звертається на труднощі, які відчули студенти під час підготовки і проведення уроків.

Аналіз звітних матеріалів дозволяє методисту-предметнику зробити висновки про якість роботи, ступінь підготовленості студента до майбутньої навчально-виховної роботи в школі з української мови та літератури, зарубіжної літератури, ставлення до обраної професії.

За наявності всієї звітної документації, а також на підставі власної оцінки методистом виставляється загальна оцінка за педагогічну практику, яка вноситься до відомості.

За наявності всієї звітної документації, а також на підставі власної оцінки методистом виставляється загальна оцінка за педагогічну практику, яка вноситься до відомості.

Порядок переведення рейтингових показників в європейські бали ESTS

100-бальна шкала	**90-100**	**82-89**	**74-81**	**64-73**	**60-63**	**35-59**	**1-34**
шкала ESTS	**A**	**B**	**C**	**D**	**E**	**FX**	**F**

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів-практикантів

Методист, керівник педагогічної практики керується такими **критеріями оцінки** навчальної та позакласної роботи здобувачів освіти:

Високий рівень (А/90–100 балів) здобувачі освіти отримують, якщо уроки й позакласні заходи було проведено на високому науковому і організаційно-методичному рівнях, здобувачем освіти обґрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації школярів із врахуванням їх вікових особливостей й індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; якщо здобувач освіти виявив знання психолого-педагогічної теорії й творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови і аналізу занять. При цьому:

1. Повністю реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку.
2. Методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям.
3. Правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних та мовленнєвих вправ.
4. Практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання учнями мовленнєвих дій.
5. Правильно розподіляє час уроку, час на мовлення учнів і вчителя.
6. Здобувач освіти практично не робить помилок, помічає помилки учнів і вчасно, коректно їх виправляє.
7. Практикант використовує різні способи активізації учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів.
8. Раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожного з них та ступеня навчання.
9. Правильно намічає об’єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування.
10. Здобувач освіти вміє викликати інтерес учнів до виучуваного матеріалу.
11. Грамотно використовує наочність та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені.

12. Епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність.

Достатній та середньо-достатній рівні (B/82–89; C/74–81) здобувачі освіти отримують, якщо навчальні та позакласні заходи він провів на високому науковому і методичному рівнях, успішно вирішував навчальні і виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів; якщо здобувач освіти виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у побудові й проведенні занять:

1. Не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку.
2. Методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання.
3. В основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ.
4. Практикант іноді робить несуттєві мовленнєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів.
5. Практикант володіє різними способами активізації учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них.
6. Раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожного з них та ступеня навчання.
7. Правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування.
8. Здобувач освіти вміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводиться на уроці.
9. Використовує наявні і самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна.
10. Епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Середній та нижчий за середній рівні (Д/64–73; E/60–63) ставляться, якщо здобувач освіти у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди був спроможний установити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності й причин своїх помилок та недоліків. При цьому:

1. Не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку.
2. Методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті.
3. Недостатньо володіє різними способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них.
4. Нераціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожного з них та ступеня навчання.
5. Неправильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю.
6. Практикант уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці.
7. Мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам.
8. Постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку.

Низький рівень з можливістю повторного складання або з обов'язковим повторним курсом (FX/35–59; F/1–34) ставиться, якщо на уроці не було досягнуто навчально-виховної мети, було допущено серйозні помилки під час викладу навчального матеріалу, не забезпечувалася дисципліна; якщо здобувач освіти виявив слабкі знання психолого-педагогічної теорії й некритично ставився до своєї роботи.

Особливості дистанційного (змішаного) проходження виробничої педагогічної практики

Дистанційне проходження практики дозволяється здобувачам освіти за умови переходу баз практики (ЗЗСО) на дистанційну форму навчання учнів (зокрема, у період карантину, пов'язаного з розповсюдженням Covid-19, збройної агресії Росії проти України). У такому випадку, перелік вищезазначених завдань для здобувачів вищої освіти може бути дещо скорочений та змінений. Якщо їхнє навчання у цей час також здійснюється в дистанційній формі, настановна конференція з практики відбувається в онлайн форматі на платформі Google Meet або ZOOM. Студентів ознайомлюють зі змінами щодо вимог практики та забезпечують усіма необхідними методичними матеріалами в електронній формі. Допуск до практики, індивідуальні консультації та методичні семінари протягом практики групові методисти теж проводять зі студентами дистанційно. Протягом проходження практики здобувач освіти повинен тримати постійний дистанційний зв'язок з класним керівником і з учителем української мови та літератури, зарубіжної літератури: отримувати індивідуальні консультації, брати зразки необхідної навчальної документації, спостерігати за проведенням онлайн уроків із учнями або проводити такі уроки самостійно тощо. Всю звітну документацію здобувач освіти оформляє в електронній формі та висилає на корпоративну електронну пошту інституту та електронні адреси методистів протягом двох днів після закінчення практики. Підсумкова конференція з практики відбувається в онлайн форматі на платформі Google Meet чи ZOOM.

Рекомендований список літератури

1. Бондаренко Ю. І. Загальна модель шкільного навчання української літератури. Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2017. 392 с.
2. Вірченко Т., Жигун С., Козлов Р. Практикум з української літератури: види літературознавчого аналізу: навчальний посібник Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2021. 181 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37553/1/T_Virchenko_Posibnik_2021 _IF.pdf
3. Грицак Н. Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
4. Дмитренко К. А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури. Харків : Основа, 2018. 92 с.
5. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. Задорожна-Княгницька, І. Б. Тимофєєва. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
6. Інноваційна розробка вчителя як засіб професійного зростання: інформаційно-методичний збірник / уклад.: І. В. Удовиченко, О.П. Сердюк, А.В. Метейко, О.В. Третьякова. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 44 с.
7. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури. К., Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 380 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31593
8. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
9. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. К., 340с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31359
10. Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. К.: Видавничий дім «Слово». 432с. URL: http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk721423.pdf.
11. Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОІППО, 2022. 168 с.
12. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с.

13. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт. 384с. URL: https://www.google.com/search?q.
14. Психологія (загальна та вікова). Навчальний посібник. Уклад. Аханова А.В. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2021. 192 с.
15.Пультер С., Лісовський А. Методика викладання української літератури. Курс лекцій. Тернопіль: Підручники і посібники. 143 с. URL: https://knygy.com.ua/index.php?productID=9789660707160.
16. Резван О. О Практикум із психології : навч. посібник / О. О. Резван, Н. С. Моргунова, О. В. Кір'янова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 157 с.
17. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с.
18. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2021.
19. Удовиченко Л. М. Теорія і технологія вивчення художніх образів-персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.
20. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навчальний посібник. К.: Кондор. 316 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/437729.pdf
21. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина XX – початок XXI століття). Київ : Педагогічна думка, 2016. 360 с.